

FAKTABLAD OM SVENSKA KYRKANS EKONOMI

Uppdaterat: 2017-06-05

Årets resultat för Svenska kyrkan sjönk något 2016

Årets resultat för Svenska kyrkan 2016 uppgick till 1,1 miljarder kronor, vilket var 157 miljoner kronor lägre jämfört med 2015. Församlingarnas årsresultat sjönk med 402 miljoner kronor, medan ett högre resultat från kapitalförvaltningen bidrog till att den nationella nivåns årsresultat steg med 242 miljoner kronor. En förhållandevis kraftig förstärkning av församlingarnas materiella tillgångar har i viss mån lånefinansierats, där lånen hos kreditinstitut under 2016 ökat mer än tidigare år. Det bokförda värdet på de samlade tillgångarna uppgick vid utgången av året till 45,4 miljarder kronor (prästlönetillgångar ingår inte i denna siffra).

Svenska kyrkans organisation

Svenska kyrkans juridiska form är *registrerat trossamfund*. Det finns tre nivåer i Svenska kyrkan: församlingar, stift och nationell nivå. Varje enhet är självständig och ansvarar själv för sin ekonomi och verksamhet. Det finns inga ägarrelationer mellan nivåerna. Svenska kyrkan som helhet kan därför inte ses som en koncern och det finns ingen koncernredovisning för Svenska kyrkan.

Medlemmar och kyrkoavgifter

Svenska kyrkan hade 6 116 480 medlemmar 2016, vilket motsvarade 61,2 procent av befolkningen. Utträdena år 2016 motsvarade 1,5 procent av medlemmarna vilket nästan var en fördubbling jämfört med året innan. Den ökningen förklaras sannolikt av medias granskning av Svenska kyrkan under sommaren 2016. Mer information om medlemsutvecklingen finns på hemsidan www.svenskakyrkan.se/statistik

Församlingen/pastoratet och stiftet beslutar om lokal och regional kyrkoavgift, medan staten (Kammarkollegiet) beslutar om enhetlig begravningsavgift på alla orter där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. Genomsnittlig kyrkoavgiftssats är 101 öre (dvs. 1,01 procent av kommunalt beskattningsbar inkomst varav fyra öre är regional kyrkoavgift till stiftet) och den enhetliga begravningsavgiftssatsen uppgår till 25 öre. Uppgifterna avser 2017. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten på alla orter i landet utom i Stockholms och Tranås kommuner. Begravningsavgift betalas av alla som har kommunalt beskattningsbar förvärvsinkomst, medan kyrkoavgift endast betalas av Svenska kyrkans medlemmar.

Församlingar och pastorat

2017 finns det 1 355 församlingar. Många av dessa (964) samarbetar i pastorat, där pastoratet är den ekonomiska enheten med det övergripande ekonomiska ansvaret. 2017 finns det 648 ekonomiska enheter, d.v.s. pastorat plus församlingar med egen ekonomi.¹ De ekonomiska enheterna är av mycket varierande storlek. Störst är Göteborgs kyrkliga samfällighet med 266 608 medlemmar och minst är Fardhems pastorat på Gotland med 623 medlemmar. Medianstorleken per ekonomisk enhet är 4 900 medlemmar. (Uppgifterna om antal medlemmar avser 31 december 2016).

¹ Det som i denna framställning sägs om församlingar, gäller för församlingar som ingår i pastorat istället pastoraten.

Församlingarnas intäkter² år 2016 uppgick till 19,7 miljarder kronor, där kyrkoavgiftens andel av nämnda summa är 63 procent och begravningsavgiftens andel 22 procent. De totala tillgångarnas bokförda värden var cirka 35 miljarder kronor och 40 procent av detta består av byggnader och mark, däribland kyrkobyggnader.

Stift

Svenska kyrkan är regionalt indelad i tretton stift. I ledningen för varje stift finns en biskop och en stiftsstyrelse. Stiftets uppgift är att främja och ha tillsyn över församlinglivet.

Stiftens totala intäkter år 2016 var 1,4 miljarder kronor. Större delen av dessa intäkter kommer från kyrkoavgiften och från utjämningsystemet. Det bokförda värdet på stiftens totala tillgångar var 1,6 miljarder kronor.

Nationell nivå

Svenska kyrkan på nationell nivå har ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter som information, utbildning, ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission, Svenska kyrkan i utlandet m.m. På den nationella nivån förvaltas även ett för hela kyrkan gemensamt kapital, vilket byggts upp under en lång rad år. Det inomkyrkliga utjämningsystemet och vissa kyrkogemensamma funktioner som IT-system och stöd inom fastighetsförvaltning hanteras också på den nationella nivån.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och sammanträder årligen. Kyrkomötet väljer kyrkostyrelsen i vilken ärkebiskopen är ordförande.

Totala intäkter för den nationella nivån 2016 uppgick till 2,4 miljarder kronor, varav 724 miljoner utgör *nettot* av avgifter och bidrag från utjämningsystemet³ och 628 miljoner var resultat från finansförvaltningen. Resterande del av intäkterna utgörs i huvudsak av statliga bidrag. Av intäkterna från utjämningsavgifter om 1,7 miljarder kronor betalades 949 miljoner till stift och församlingar i form av utjämningsbidrag. Den internationella verksamheten ingår i de totala kostnaderna med 457 miljoner kronor.

Balansräkningen hade vid utgången av 2016 en omslutning om 13,1 miljarder kronor, varav 7,9 miljarder bestod av en långfristig värdepappersportfölj. Skulderna uppgick till 5,2 miljarder och bestod till största delen av likvida medel som de kyrkliga enheterna låter stå inne på kyrkkontot, Svenska kyrkans gemensamma bankkonto.

Värdepappersportföljen förvaltas av externa förvaltare i enlighet med riktlinjer för hållbarhet så som de uttrycks i Svenska kyrkans finanspolicy.

För detaljer hänvisas till den nationella nivåns årsredovisning som kan hämtas i pdf-format från hemsidan. Därifrån kan även finanspolicyn laddas hem:

<http://www.svenskakyrkan.se/ekonomi>

² Avgifter och bidrag inom ramen för Svenska kyrkans utjämningsystem nettoredovisas för församlingar, stift och nationell nivå. För hela Svenska kyrkan totalt sett är utjämningsnettot noll.

³ Nettot av utjämningsavgifter 1,7 miljarder kronor (intäkt för nationell nivå) minus utjämningsbidrag 0,9 miljarder kronor (kostnad för nationell nivå).

Svenska kyrkans ekonomi 2016

Total resultaträkning

Intäkter, kostnader och årets resultat 2016 summerat för samtliga församlingar, stift samt den nationella nivån:

<i>Intäkter</i>	<i>Mdkr</i>		
Kyrkoavgift	13,3	} 78%	
Begravningsavgift	4,4		
Utdelning från prästlönetillgångar	0,6	3%	1
Erhållna bidrag och gåvor	2,0	9%	2
Nettoomsättning	1,6	7%	3
Övriga verksamhetsintäkter	0,4	2%	
Resultat finansförvaltning	<u>0,6</u>	3%	
Summa intäkter	22,9		
<i>Kostnader</i>			
Lämnade bidrag	-0,7	3%	
Övriga externa kostnader	-7,8	35%	
Personalkostnader	-12,6	57%	4
Av- och nedskrivningar	<u>-1,1</u>	5%	
Summa kostnader	-22,2		
Finansiella poster	<u>0,4</u>		
Årets resultat	1,1		5

Förklaringar:

- 1) Prästlönetillgångarna, som till största delen består av jord och skog, ägs inte av Svenska kyrkan, men kyrkan förvaltar tillgångarna och har rätt till avkastningen. Hälften tillfaller församlingarna och hälften stiftet. Här redovisas totalsumman.
- 2) Här ingår bland annat den kyrkoantikvariska ersättning som Svenska kyrkan får från staten för antikvariska merkostnader vid underhåll av kyrkobyggnader.
- 3) Gravskötselintäkter och intäkter från uthyrning av lokaler utgör några större poster bland församlingarnas sålda tjänster.
- 4) Antalet anställda omräknat till helårsanställda är 22 722 (2016).
- 5) Svenska kyrkan bedriver inte verksamhet i vinstsyfte. Årets resultat ger därför i sig inget svar på om verksamhetsmålen uppnåtts.

Procenttalen i resultaträkningen ovan uttrycker postens andel av totala intäkter (summa intäkter). Kyrkan är för sin finansiering till största delen, cirka 80 procent, beroende av kyrko- och begravningsavgiften. Ingen generell statlig finansiering utgår utöver den kyrkoantikvariska ersättningen som 2016 uppgick till 460 miljoner kronor.

Driftskostnaderna (inklusive interna poster) hos församlingarna uppgick 2016 till 20,5 miljarder kronor och fördelar sig enligt följande:

Verksamhetsgren	Miljarder kronor	
	2016	Andel
Grundläggande uppgiften	6,9	44%
Övrig kyrklig verksamhet	1,6	10%
Ledning och styrning	0,8	5%
Stödjande verksamhet	6,4	41%
S:a kyrklig verksamhet	15,6	100%
Begravningsverksamhet	4,9	
Summa kostnader	20,5	

Ekonomisk ställning

Balansräkningen nedan visar redovisade värden på tillgångar och skulder för församlingar, stift och nationell nivå per 31 december 2016.

Tillgångar, mdkr	2016	2015	
Byggnader, mark, inventarier	17,4	16,7	1
Finansiella anläggningstillgångar	15,8	14,9	2
Övriga tillgångar	12,2	12,5	3
Summa	45,4	44,1	

Eget kapital och skulder, mdkr

Eget kapital	37,5	36,3	4
Ändamålsbest. medel o avsättningar	1,1	1,3	5
Långfristiga skulder	2,1	1,9	
Kortfristiga skulder	4,7	4,6	
Summa	45,4	44,1	

Förklaringar:

- 1) Församlingarna äger totalt cirka 16 000 byggnader, knappt 3 400 av dessa består av kyrkor och kapell. Andra vanligt förekommande byggnadstyper är exempelvis församlings- och förrådsbyggnader. En stor del av det bokförda värdet som anges här avspeglar således inte ett realiserbart värde.
- 2) Finansiella anläggningstillgångar utgörs bl. a. av räntebärande värdepapper och aktier. Marknadsvärdet på de långfristiga värdepappersinnehaven var 8,0 miljarder kronor hos församlingarna, 0,6 miljarder kronor hos stiftet och 7,9 miljarder kronor på nationell nivå. På den nationella nivån förvaltas kapitalet av externa förvaltare som har riktlinjer för hållbarhet att följa.
- 3) Övriga tillgångar består av kundfordringar, kortfristiga placeringar, kassa och bank m.m.
- 4) Eget kapital är en restpost, tillgångar minus skulder, och som sådan beroende av värderingen av fastigheterna. Eftersom en viss del av fastigheterna består av kyrkobyggnader, som har ett svårbedömt bokfört värde, råder också viss osäkerhet beträffande värdet på det egna kapitalet.
- 5) Ändamålsbestämda medel är pengar som skänkts till kyrkan för särskilt ändamål men där de ännu inte hunnit förbrukas för ändamålet. (Exempel: donation för inköp av ny orgel.)

Svenska kyrkan äger knappt 3 400 kyrkor och kapell, nästan samtliga av dessa ingår i Svenska kyrkans kostnadsutjämning. Det motsvarar 1 832 medlemmar per kyrka, och i landsbygdsförsamlingar är som regel antalet medlemmar per kyrka betydligt lägre. I exempelvis Fardhems pastorat i Visby stift går det endast 125 medlemmar per kyrka.

Ekonomin uppdelad mellan de tre nivåerna

Tabellen nedan visar hur 2016 års intäkter, kostnader och resultat för Svenska kyrkan fördelar sig mellan församlingar, stift och nationell nivå. I tabellen syns även förändringar jämfört med 2015 års värden. Att intäkter, kostnader och årets resultat i vissa fall inte riktigt korresponderar mot varandra i tabellen beror på avrundningar.

(Mdkr)	2016	2015	Förändr	
Intäkter				1
Församlingar	19,7	19,4	+0,3	
Stift	1,4	1,4	0,0	
Nationell nivå	2,4	2,1	+0,3	
Internt	<u>-0,6</u>	<u>-0,6</u>	<u>0,0</u>	2
Summa	22,9	22,3	+0,6	
Kostnader				
Församlingar	-19,5	-19,0	-0,5	
Stift	-1,4	-1,4	0,0	
Nationell nivå	-2,0	-1,8	-0,2	
Internt	<u>0,6</u>	<u>0,6</u>	<u>0,0</u>	2
Summa	-22,2	-21,6	-0,6	
Finansiellt o övrigt				
Församlingar	0,3	0,5	-0,2	
Stift	0,0	0,0	0,0	
Nationell nivå	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	
Summa	0,3	0,5	-0,2	
Årets resultat				
Församlingar	0,5	0,9	-0,4	
Stift	0,0	0,0	0,0	
Nationell nivå	<u>0,5</u>	<u>0,3</u>	<u>+0,2</u>	
Summa	1,1	1,3	-0,2	
Totala tillgångar	45,4	44,1	+1,3	
Eget kapital	37,4	36,3	+1,1	

Förklaringar:

- 1) Förändring som får positiv resultatpåverkan anges med plustecken, medan förändring som får negativ resultatpåverkan anges med minustecken.
- 2) För att kunna summera de tre nivåernas intäkter och kostnader till totalsummor behöver i vissa fall eliminering göras av interna mellanhavanden, t.ex. vidareförmedling av bidrag som Svenska kyrkan fått av staten.

Årets resultat för Svenska kyrkan 2016 uppgick till 1,1 miljarder kronor, vilket är 157 miljoner lägre jämfört med 2015. Detta förklaras inte minst av en oförminskad takt på församlingarnas kostnadsökning kombinerat med utebliven ökning av intäkten från kyrkoavgiften under 2016. Församlingarnas kraftiga förstärkning av de materiella tillgångarna har i viss mån lånefinansierats, där lånen hos kreditinstitut under 2016 ökat mer än tidigare år.

Ekonomiska förutsättningar sedan år 2000

Svenska kyrkans intäkter har, med undantag för 2011, stigit varje år under 2000-talet trots minskat antal medlemmar. Genom att utträden ofta är i yrkesverksam ålder innebär en procent i utträden att kyrkoavgiften minskar med mer än 1 procent. Men genom ökande förvärvsinkomster har medlemmar-
nas kommunalt beskattningsbara inkomster stigit. Avgiftsunderlaget för kyrkan har därmed stigit. Detta i kombination med att kyrkoavgiftssatserna samtidigt har höjts i viss mån, har resulterat i att intäkterna ökat trots minskande medlemsantal. På kort sikt har sysselsättningsutvecklingen större betydelse än de relativt små förändringarna i antalet medlemmar, vilket avspeglas i hur kyrkoavgiften förändrats under 2000-talet. Genom att den kyrkoavgift som medlemmen faktiskt betalar ett visst år redovisas till kyrkan först efter två år, påverkas församlingens intäkter av förändring i sysselsättningen med två års fördröjning. In- och utflyttning har ofta stor betydelse för en församlings ekonomi. Landsbygdsförsamlingarna har på grund av befolkningsomflyttningar under en längre tid levt med minskande medlemsiffror. I dagsläget tappar Svenska kyrkan som helhet medlemmar främst på grund av utträden, men från mitten av 2020-talet väntas generationsväxlingen vara den mest drivande faktorn för utvecklingen. Takten på medlemsminskningen väntas då också att öka.

(Mdkr)	2000	2005	2011	2016
Kyrkoavgift	8,7	11,0	12,8	13,3
Begravningsavgift	2,4	3,1	3,7	4,4
Finansförvaltning	0,1	0,8	0,4	0,6
Övriga intäkter	<u>2,2</u>	<u>3,0</u>	<u>3,4</u>	<u>4,6</u>
Summa intäkter	13,4	17,9	20,3	22,9

Man ser i tabellen ovan att ökningstakten på intäkten från kyrkoavgiften under senare tid växlat ned.

Kyrko- och begravningsavgiftssatserna har under perioden förändrats långsamt:

(Procent)	2000	2005	2011	2017
Kyrkoavgift	0,95	0,98	0,99	1,02
Begravningsavgift	0,28	0,24	0,23	0,25

Från och med 2017 gäller enhetlig begravningsavgiftssats på alla orter i landet där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. Det innebär att alla invånare med kommunalt beskattningsbar inkomst betalar begravningsavgift efter en och samma procentsats i nästan hela landet. Undantag är Stockholm och Tranås, där istället respektive kommun är begravningshuvudman.

Prästlönetillgångar

Prästlönetillgångarna består av donationer, ofta ända från medeltiden, som överlämnats till Svenska kyrkan för avlöning av församlingarnas präster. Funktionen att avlöna prästens lön har de inte längre utan avkastningen används till att stödja kyrkans arbete. Prästlönetillgångarna ägs *inte* av kyrkan, de är formellt sett stiftelse-liknande självägande förmögenheter. Genom lag har Svenska kyrkan uppgiften att förvalta tillgångarna och har rätt att ta del av avkastningen från dessa. Prästlönetillgångarna var skattebefriade fram till och med 2009. Från och med 2014 är inkomstskattskyldigheten till viss del begränsad i och med att realisationsvinster vid försäljning av fastigheter och avkastning från värdepappersplaceringar inte omfattas av skattskyldigheten.

Prästlönetillgångarna består av skog, jord och värdepapper. Värdet på tillgångarna var i december 2016:

(Mdkr)	Redovisat värde	Marknadsvärde
Skog och jord	8,4	26,2
Värdepapper	2,8	3,1
Övriga tillgångar	1,4	1,4
Skulder	<u>-0,2</u>	<u>-0,2</u>
Nettoförmögenhet	12,4	30,5

Redovisningen av marknadsvärden ovan vad gäller prästlönefastigheter utgår från taxeringsvärdet, multiplicerat med faktorn 1,33. Enligt fastighetstaxeringslagen ska taxeringsvärdet på en fastighet bestämmas till 75 procent av bedömt marknadsvärde. Fastighetsinnehavet består av cirka 467 000 hektar skogsmark, 38 000 hektar åkermark, 9 000 hektar betesmark och 16 000 hektar övrig mark

På basis av 2016 års resultat lämnar prästlönetillgångarna en utdelning om 497 miljoner kronor år 2017. Av detta får församlingarna häften, resterande del av utdelningen omfördelas inom ramen för det kyrkliga utjämnningssystemet.

Information om Svenska kyrkans ekonomi, verksamhet och medlemsutveckling finns på följande sidor på webbplatsen:

www.svenskakyrkan.se/ekonomi
www.svenskakyrkan.se/kyrkoavgiften
www.svenskakyrkan.se/statistik

Ansvarig för faktabladet: Jan Östlund